

بسم الله الرحمن الرحيم

تبیین ابعاد توانمندی های جبهه مقاومت از دیدگاه مقام رهبری

رضوان حمدی^۱

چکیده

این مقاله به بررسی ابعاد توانمندی های جبهه مقاومت از دیدگاه مقام معظم رهبری می پردازد. جبهه مقاومت، فراتر از یک جریان نظامی، یک پدیده چندبعدی است که توانسته با تکیه بر ایمان و معنویت، حمایت مردمی، گفتمان سیاسی، قدرت نظامی و توسعه علمی - فناورانه، اثرگذاری قابل توجهی در منطقه غرب آسیا و جهان اسلام داشته باشد. روش پژوهش، کتابخانه ای و تحلیل محتوای بیانات و آثار رهبری است. یافته ها نشان می دهد که ایمان و معنویت، ستون اصلی مقاومت است و پایداری و انگیزه بخشی نیروها بدون آن امکان پذیر نیست. حمایت و مشارکت مردمی موجب انسجام و استمرار جریان مقاومت شده و بعد سیاسی و گفتمانی، این جریان را به الگویی فراتر از نظامی تبدیل کرده و مشروعیت و نفوذ آن را تقویت می کند. توانمندی نظامی و فناورانه، شامل تاکتیک های نامتقارن، فناوری های بومی و آموزش نیروی انسانی متخصص، بازدارندگی و قدرت پاسخگویی مقاومت را تضمین می کند. پیامدهای توانمندی های چندبعدی مقاومت شامل تثبیت جایگاه سیاسی و امنیتی، کاهش وابستگی به قدرت های خارجی، افزایش مشروعیت بین المللی و ارائه الگویی پایدار برای سایر ملت ها و جنبش های عدالت خواه است. این تحقیق نشان می دهد که جبهه مقاومت الگویی عملی و الهام بخش از ترکیب ایمان، مردم، علم و قدرت در مسیر مقاومت و استقلال ملت ها ارائه کرده است.

کلید واژه: جبهه مقاومت، توانمندی، مقام معظم رهبری

مقدمه

جبهه مقاومت در دهه های اخیر به عنوان یکی از مهم ترین واقعیت های سیاسی و امنیتی در منطقه غرب آسیا توانسته است نقش تعیین کننده ای در تغییر معادلات قدرت ایفا کند. این جبهه نه یک جریان صرفاً نظامی، بلکه پدیده ای چندبعدی با پشتوانه های اعتقادی، مردمی، سیاسی و علمی است که با الهام از مکتب اسلام ناب محمدی (ص) و تحت رهبری الهام بخش ولی فقیه شکل گرفته و

^۱ طلبه سطح ۲، حوزه علمیه الزهراء، ارومیه

استمرار یافته است. مقام معظم رهبری در بیانات متعدد خود تأکید کرده‌اند که قدرت حقیقی جبهه مقاومت در ایمان، معنویت و اتکای آن به مردم نهفته است و همین سرمایه‌های غیرمادی توانسته‌اند ظرفیت‌های سیاسی، اجتماعی و نظامی آن را تقویت کنند.

اهمیت پرداختن به این موضوع از آن‌روست که امروز جبهه مقاومت به الگویی برای ملت‌های مظلوم و آزاده تبدیل شده و توانسته است در برابر سیاست‌های سلطه‌جویانه آمریکا و رژیم صهیونیستی بایستد. تبیین ابعاد توانمندی‌های مقاومت از نگاه مقام معظم رهبری، نه تنها به شناخت راز پایداری آن کمک می‌کند بلکه می‌تواند تصویری روشن از چشم‌انداز آینده منطقه نیز ترسیم نماید. هدف اصلی این تحقیق، بازشناسی ابعاد مختلف قدرت جبهه مقاومت از منظر رهبری و نشان دادن جایگاه ایمان، مردم، سیاست و دانش در شکل‌گیری این اقتدار است. روش تحقیق نیز کتابخانه‌ای و بر پایه گردآوری و تحلیل بیانات و آثار مکتوب رهبر معظم انقلاب است.

بر این اساس، پرسش محوری این پژوهش چنین است که: ابعاد توانمندی‌های جبهه مقاومت از دیدگاه مقام معظم رهبری کدام است؟

در زمینه جبهه مقاومت و اندیشه‌های مقام معظم رهبری پژوهش‌های متعددی صورت گرفته است. من جمله: پایان‌نامه: حسینی (۱۳۹۸) در رساله کارشناسی ارشد خود به بررسی نقش جبهه مقاومت در تحولات امنیتی منطقه غرب آسیا پرداخته است.

کتاب: قاسمی (۱۳۹۶) با تألیف کتابی تحت عنوان «راهبرد مقاومت اسلامی در اندیشه رهبری» به تبیین مبانی فکری و سیاسی این جریان پرداخته است.

کتاب: موسوی (۱۴۰۰) در کتاب «جبهه مقاومت و آینده نظم منطقه‌ای» ابعاد سیاسی و امنیتی این پدیده را بررسی کرده است.

مقاله: رضایی (۱۳۹۷) در مقاله‌ای با عنوان «مقاومت اسلامی و تغییر موازنه قدرت در منطقه» به تحلیل اثرگذاری مقاومت در تحولات خاورمیانه پرداخته است.

مقاله: احمدی (۱۳۹۹) در پژوهشی به بررسی جایگاه مردم در تقویت جبهه مقاومت از منظر رهبری پرداخته است.

مقاله: کریمی (۱۴۰۰) در مقاله‌ای ابعاد گفتمانی مقاومت را از نگاه مقام معظم رهبری تحلیل کرده است.

نوآوری تحقیق حاضر در این است که برخلاف پژوهش‌های پیشین که هر یک تنها به بخشی از موضوع مانند بُعد نظامی، سیاسی یا مردمی جبهه مقاومت پرداخته‌اند، این تحقیق با رویکردی جامع تلاش می‌کند ابعاد گوناگون توانمندی‌های جبهه مقاومت را به صورت دسته‌بندی‌شده و یکپارچه، آن هم

صرفاً بر اساس بیانات مقام معظم رهبری مورد تحلیل قرار دهد. به بیان دیگر، نوآوری این پژوهش در جامعیت، یکپارچگی و اتکای کامل آن به منظومه فکری رهبری است.

مفهوم‌شناسی

جبهه مقاومت

واژه «جبهه» در ادبیات سیاسی به معنای صف‌آرایی و اتحاد گروه‌ها و جریان‌های همسو در برابر دشمن مشترک است. «مقاومت» نیز در معنای لغوی به ایستادگی و پایداری در برابر فشارها و تهدیدها اطلاق می‌شود.^۱ بنابراین، ترکیب «جبهه مقاومت» در معنای عام، به مجموعه‌ای از نیروها و جریان‌های سیاسی، اجتماعی و نظامی اطلاق می‌گردد که در برابر سلطه‌طلبی و اشغالگری ایستادگی می‌کنند. در معنای اصطلاحی و معاصر، جبهه مقاومت مفهومی است که عمدتاً پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران و به‌ویژه در ادبیات سیاسی مقام معظم رهبری شکل گرفت و توسعه یافت. این جبهه به محور گسترده‌ای از ملت‌ها، گروه‌ها و جریان‌هایی اطلاق می‌شود که با الهام از آموزه‌های انقلاب اسلامی و با رهبری فکری ولی‌فقیه، در برابر نظام سلطه، آمریکا و رژیم صهیونیستی ایستاده‌اند.^۲

مقام معظم رهبری در بیانات خود، جبهه مقاومت را نه صرفاً یک جریان نظامی، بلکه یک حرکت چندبعدی و تمدنی معرفی کرده‌اند که پشتوانه اصلی آن ایمان، فرهنگ ایثار و مشارکت مردمی است.^۳ ایشان تأکید می‌کنند که مقاومت امروز یک گفتمان فراگیر در جهان اسلام است که توانسته موازنه قدرت را در منطقه تغییر دهد و امید را در دل ملت‌های مظلوم زنده کند.^۴

بر این اساس، جبهه مقاومت را می‌توان چنین تعریف کرد: «شبکه‌ای از ملت‌ها و گروه‌های مؤمن و عدالت‌خواه که با الهام از انقلاب اسلامی ایران، در برابر سلطه‌گری قدرت‌های استکباری و تجاوز رژیم صهیونیستی ایستادگی می‌کنند و با تکیه بر ایمان، مردم و پیشرفت‌های بومی، الگویی نوین از پایداری و استقلال را در جهان اسلام عرضه می‌دارند».^۵

توانمندی

^۱ دهخدا، لغت‌نامه، ج ۳، ص ۴۵۲

^۲ خامنه‌ای، بیانات در دیدار با فرماندهان سپاه، ۱۳۹۸، ص ۱۲

^۳ خامنه‌ای، بیانات در دیدار با مردم قم، ۱۳۹۴، ص ۷

^۴ خامنه‌ای، بیانات در دیدار با مسئولان نظام، ۱۳۹۷، ص ۹۸

^۵ خامنه‌ای، بیانات در دیدار با اندیشمندان جهان اسلام، ۱۳۹۳، ص ۴۳

توانمندی به معنای قدرت، قابلیت و ظرفیت انجام کار یا دستیابی به هدف است.^۱ این مفهوم هم در سطح فردی و هم در سطح جمعی کاربرد دارد و نشان‌دهنده ظرفیت‌هایی است که برای تحقق اهداف مشخص در اختیار یک شخص، گروه یا جامعه قرار دارد.

در علوم سیاسی و اجتماعی، توانمندی علاوه بر بعد کمی و مادی، شامل ابعاد کیفی و غیرمادی نیز می‌شود، مانند ظرفیت‌های معنوی، فکری، فرهنگی و سازمانی.^۲

از دیدگاه مقام معظم رهبری، توانمندی جبهه مقاومت تنها به تسلیحات و امکانات نظامی محدود نمی‌شود، بلکه اعتقاد، ایمان، مشارکت مردمی، پیشرفت علمی و قدرت گفتمانی نیز بخشی از توانمندی کلان این جبهه محسوب می‌شود ایشان بارها تأکید کرده‌اند که مقاومت بدون این توانمندی‌های غیرمادی، قادر به حفظ اقتدار و موازنه قدرت در منطقه نخواهد بود.^۳

بنابراین، توانمندی در چارچوب این تحقیق به معنای مجموعه ظرفیت‌ها و قابلیت‌های چندبعدی جبهه مقاومت است که زمینه‌ساز پایداری، موفقیت و اثرگذاری آن در عرصه‌های مختلف می‌شود.

یکی از مهم‌ترین ابعاد توانمندی‌های جبهه مقاومت، بعد معنوی و اعتقادی آن است. از دیدگاه مقام معظم رهبری، ایمان و توکل به خدا، زیربنای اصلی قدرت مقاومت محسوب می‌شود و این ایمان نه تنها انگیزه‌بخشی نیروها را تقویت می‌کند بلکه تاب‌آوری آن‌ها در برابر فشارها و بحران‌ها را افزایش می‌دهد.^۴

ابعاد گوناگون توانمندی‌های جبهه مقاومت

توانمندی‌های جبهه مقاومت، از نگاه مقام معظم رهبری، ساختاری چندبعدی و درهم‌تنیده دارد که نمی‌توان آن را تنها به یک جنبه خاص محدود کرد. این توانمندی‌ها حاصل ترکیب ایمان، مردم‌باوری، عقلانیت سیاسی، قدرت نظامی و پیشرفت علمی است و در هم‌افزایی با یکدیگر، قدرت بازدارندگی و الهام‌بخشی جبهه مقاومت را شکل داده‌اند. رهبر معظم انقلاب بارها تأکید کرده‌اند که «قدرت مقاومت تنها در سلاح یا تجهیزات خلاصه نمی‌شود، بلکه ریشه اصلی آن در ایمان عمیق، حضور مردم و پیشرفت علمی» نهفته است. از این منظر، می‌توان توانمندی‌های جبهه مقاومت را در پنج بعد اصلی

^۱ دهخدا، لغت‌نامه، ج ۷، ص ۲۱۲

^۲ سهرابی، تحلیل قدرت سیاسی، ۱۳۹۶، ص ۶۳

^۳ خامنه‌ای، بیانات در دیدار با اندیشمندان جهان اسلام، ۱۳۹۳، ص ۴۵

^۴ خامنه‌ای، بیانات در دیدار با فرماندهان سپاه، ۱۳۹۸، ص ۱۲؛ تهرانی، اثرگذاری فرهنگی و معنوی مقاومت در جهان اسلام، ۱۳۹۸، ص ۳۰

بررسی کرد: معنوی و اعتقادی، مردمی و اجتماعی، سیاسی و گفتمانی، نظامی و امنیتی، علمی و فناورانه.

۱. بعد معنوی و اعتقادی

فرهنگ ایثار و شهادت، ریشه در آموزه‌های دینی و اخلاقی دارد و باعث شکل‌گیری روحیه جهادی و پایدار در نیروهای مقاومت شده است. این بعد معنوی، پایه‌ای برای انسجام داخلی و شکل‌دهی به هویت جمعی میان گروه‌ها و ملت‌های عضو جبهه مقاومت فراهم می‌آورد.^۱

توانمندی معنوی مقاومت در رفتار و تصمیم‌گیری افراد و گروه‌ها نیز نمایان است. صبر و پایداری ملت‌ها در شرایط محاصره و فشار، ناشی از اعتقاد راسخ به وعده‌های الهی و هدف بلندمدت مقاومت است.

ابعاد معنوی و اعتقادی مقاومت، فقط شامل رزمندگان نمی‌شود بلکه جامعه و گروه‌های مردمی را نیز در بر می‌گیرد. حمایت معنوی مردم از نیروهای مقاومت موجب تقویت روحیه و انگیزه آن‌ها در میدان‌های مختلف شده و این خود ظرفیت کلیدی برای استمرار مقاومت است.^۲

تحقیقات نشان داده‌اند جوامعی که دارای بنیان معنوی قوی هستند، توانمندی بیشتری در مقابله با بحران‌ها دارند.^۳ این یافته‌ها با نگاه رهبری همخوانی دارد که ایمان و اعتقاد عمیق ستون اصلی توانمندی‌های مقاومت است.

در سطح فردی، باور به ارزش‌های دینی و الهی، احساس مسئولیت و پایبندی به آرمان‌ها را در رزمندگان جبهه مقاومت تقویت می‌کند و آن‌ها را قادر می‌سازد در سخت‌ترین شرایط از نظر روانی و جسمی، تاب‌آوری داشته باشند.^۴

یکی از جلوه‌های مهم بعد معنوی، تأثیر مستقیم ایمان بر تصمیم‌گیری‌ها و رفتار نیروها در میدان‌های نبرد است. مطالعات نشان داده‌اند که نیروهایی که بر اساس اعتقادات دینی و ارزش‌های الهی آموزش دیده‌اند، در مواجهه با فشارها و تهدیدهای شدید، تاب‌آوری بیشتری از خود نشان می‌دهند و روحیه‌ای پایدار دارند برای مثال، رزمندگان حزب‌الله لبنان در جریان جنگ ۳۳ روزه، با وجود برتری عددی و تجهیزاتی دشمن، با اعتماد به وعده الهی و انگیزه‌های معنوی توانستند مقاومت کنند و اهداف خود را محقق سازند.

^۱ عباسی، تحلیل راهبردی مقاومت اسلامی در منطقه غرب آسیا، ۱۳۹۹، ص ۵۵

^۲ حسینیان، بعد مردمی و اجتماعی توانمندی جبهه مقاومت، ص ۵۰

^۳ عباسی، همان، ص ۵۷

^۴ تهرانی، همان، ص ۴۰

یکی دیگر از ابعاد مهم توانمندی‌های جبهه مقاومت، بعد اقتصادی است. رهبر معظم انقلاب اسلامی بارها تأکید کرده‌اند که «اقتصاد مقاومتی، ستون پایداری ملت‌ها در برابر فشار دشمن است» دشمنان جبهه مقاومت طی سال‌های گذشته با بهره‌گیری از تحریم‌ها و فشارهای اقتصادی کوشیده‌اند تا جریان مقاومت را تضعیف کنند. اما تجربه نشان داده است که این جبهه توانسته با تکیه بر ظرفیت‌های داخلی و شبکه‌های اقتصادی بومی، بخش مهمی از نیازهای خود را تأمین کند.^۱

از منظر تحلیلی، تاب‌آوری اقتصادی یکی از شاخصه‌های اصلی قدرت جبهه مقاومت محسوب می‌شود. کشورهایی چون ایران، سوریه و یمن با وجود فشارهای شدید اقتصادی توانسته‌اند ساختارهای خود را حفظ کنند و به حمایت از جریان مقاومت ادامه دهند. این تاب‌آوری ریشه در دو عامل دارد: نخست، توان بهره‌برداری از منابع بومی و دوم، فرهنگ قناعت و صرفه‌جویی که در میان مردم ریشه‌دار است.^۲ خودکفایی در بخش‌های کلیدی از دیگر مظاهر بعد اقتصادی مقاومت است. تجربه ایران در تولید تجهیزات نظامی، دارو و برخی صنایع پیشرفته نمونه بارزی از پیوند میان اقتصاد مقاومتی و توانمندی جبهه مقاومت است این خودکفایی سبب شده است که وابستگی به خارج کاهش یافته و دشمن نتواند با ابزار تحریم، جریان مقاومت را فلج کند.^۳

همچنین، جبهه مقاومت توانسته از طریق شبکه‌های مردمی و بومی تأمین مالی بخش مهمی از هزینه‌های خود را مدیریت کند. نمونه بارز آن، حمایت‌های مردمی از حزب‌الله لبنان و حشدالشعبی عراق است که به نوعی نشان‌دهنده هم‌افزایی میان بعد مردمی و بعد اقتصادی مقاومت است.^۴ این مشارکت مردمی نه تنها بُعد مالی دارد بلکه به تقویت پیوند عاطفی و اعتقادی میان مردم و جریان مقاومت نیز می‌انجامد.

بعد اقتصادی جبهه مقاومت همچنین با ایده اقتصاد مقاومتی پیوندی تنگاتنگ دارد. این مفهوم که توسط رهبر انقلاب اسلامی تبیین شده، نه تنها راهکاری برای ایران، بلکه الگویی برای سایر ملت‌های مقاومت محسوب می‌شود.^۵ در این نگاه، اقتصاد مقاومتی به معنای صرفاً تحمل فشار نیست، بلکه ایجاد ساختارهایی پایدار و مقاوم در برابر تکانه‌های خارجی است.

^۱ محمدی، اقتصاد مقاومتی و مقاومت اسلامی، ص ۵۸

^۲ شریفی، فرهنگ اقتصادی مقاومت، ص ۹۱

^۳ یوسفی، اقتصاد سیاسی حزب‌الله، ص ۶۲

^۴ یوسفی، اقتصاد سیاسی حزب‌الله، ص ۶۲

^۵ حسینی، اقتصاد مقاومتی و جهان اسلام، ص ۱۰۲

نکته مهم دیگر، پیوند بعد اقتصادی با ابعاد دیگر مقاومت است. به عنوان مثال، دستاوردهای علمی و فناورانه مقاومت بدون پشتوانه اقتصادی پایدار امکان پذیر نیست. همچنین، تاب‌آوری اقتصادی نقش مهمی در تثبیت بُعد سیاسی و اجتماعی مقاومت ایفا می‌کند، چرا که استقلال اقتصادی اعتماد به نفس ملت‌ها را تقویت کرده و مشروعیت سیاسی جریان مقاومت را افزایش می‌دهد^۱

پیامدها و دستاوردهای جبهه مقاومت

پیامدها و دستاوردهای جبهه مقاومت نتیجه تلاقی توانمندی‌های معنوی، مردمی، سیاسی، نظامی و علمی آن است. مقام معظم رهبری تأکید کرده‌اند که جبهه مقاومت توانسته است موازنه قدرت را در منطقه تغییر دهد و اقتدار ملت‌های مظلوم را در برابر نظام سلطه تثبیت کند. یکی از دستاوردهای اصلی، تثبیت جایگاه سیاسی ملت‌ها و گروه‌های عضو مقاومت است. این جریان با ایجاد محور وحدت و گفتمان ایستادگی، توانسته است نقش تعیین‌کننده‌ای در تحولات منطقه‌ای ایفا کند.^۲

بعد دیگر دستاوردها، افزایش بازدارندگی نظامی و امنیتی است. پیشرفت در فناوری‌های دفاعی، موشکی و تاکتیک‌های نامتقارن، دشمنان منطقه‌ای را در مقابله با مقاومت محدود کرده است. یکی دیگر از پیامدها، افزایش مشروعیت و مقبولیت جبهه مقاومت در میان ملت‌های مسلمان و آزادی‌خواه جهان است. گفتمان مقاومت به الگویی الهام‌بخش برای سایر ملت‌ها تبدیل شده و افکار عمومی منطقه و جهان اسلام را تحت تأثیر قرار داده است.^۳

جبهه مقاومت توانسته است میزان وابستگی به قدرت‌های خارجی را کاهش دهد. استفاده از فناوری‌های بومی، نیروی انسانی متخصص و منابع داخلی، استقلال عملیاتی مقاومت را تقویت کرده است.

یکی دیگر از پیامدها، تثبیت امنیت نسبی در مناطقی است که مقاومت حضور دارد. حضور سازمان‌یافته و توانمندی‌های نظامی و اجتماعی مقاومت باعث شده است که تهدیدات مستقیم دشمنان کاهش یابد.^۴

^۱ جعفری، پایداری اقتصادی در جبهه مقاومت، ص ۶۸

^۲ قاسمی، راهبرد مقاومت اسلامی در اندیشه رهبری، ص ۸۲

^۳ رضایی، مقاومت اسلامی و تغییر موازنه قدرت در منطقه، ص ۶۵

^۴ کریمی، ابعاد گفتمانی مقاومت از نگاه رهبری، ۱۴۰۰، ص ۶۸

بعد معنوی و مردمی جبهه مقاومت، پیامدهای فرهنگی و اجتماعی نیز داشته است. فرهنگ ایثار، شهادت و مشارکت اجتماعی در میان ملت‌های عضو، موجب انسجام و همبستگی در سطح ملی و منطقه‌ای شده است

یکی دیگر از دستاوردها، ایجاد قدرت نرم و نفوذ گفتمانی در سطح بین‌المللی است. گفتمان مقاومت باعث شده است که حتی ملت‌های خارج از منطقه نیز با اهداف و ارزش‌های این جریان همذات‌پنداری کنند.

پیامد دیگر، ایجاد الگوی مقاومت پایدار و خوداتکا برای سایر جنبش‌ها و ملت‌ها است. جبهه مقاومت نشان داده که با ترکیب ایمان، مردم، سیاست و علم، می‌توان در برابر فشارهای منطقه‌ای و جهانی ایستادگی کرد.

جبهه مقاومت با این دستاوردها توانسته است توازن قدرت در منطقه را به نفع ملت‌های مظلوم تغییر دهد و الگویی برای سایر کشورها و جریان‌های آزادی‌خواه فراهم کند که نشان‌دهنده اثرگذاری چندبعدی توانمندی‌های آن است.^۱

نتیجه‌گیری

با بررسی ابعاد توانمندی‌های جبهه مقاومت از دیدگاه مقام معظم رهبری، روشن می‌شود که این جریان یک پدیده چندبعدی و جامع است که در عرصه‌های معنوی، مردمی، سیاسی، نظامی و علمی توانمندی‌های قابل توجهی دارد. ایمان و معنویت، حمایت مردمی و گفتمان مقاومت ستون‌های اصلی پایداری و اثرگذاری این جریان را تشکیل می‌دهند.

توانمندی نظامی و فناوری‌های بومی، همراه با آموزش نیروی انسانی متخصص، قدرت پاسخگویی و بازدارندگی مقاومت را افزایش داده و آن را در برابر فشارها و تهدیدهای منطقه‌ای و بین‌المللی مقاوم ساخته است.

پیامد این توانمندی‌ها، شامل تثبیت جایگاه سیاسی و امنیتی، افزایش مشروعیت و نفوذ منطقه‌ای و بین‌المللی، و ارائه الگویی نوین از مقاومت پایدار و خوداتکا برای ملت‌ها و جنبش‌های عدالت‌خواه است. به طور خلاصه، جبهه مقاومت نشان داده است که توانمندی واقعی، ترکیبی از ایمان، مردم، سیاست، علم و قدرت نظامی است و می‌تواند الگویی عملی برای سایر ملت‌های آزادی‌خواه در جهان ارائه دهد.

^۱ خامنه‌ای، بیانات در دیدار با اندیشمندان جهان اسلام، ص ۵۳

منابع

۱. احمدی، حسین، جایگاه مردم در تقویت جبهه مقاومت از منظر رهبری، تهران، انتشارات دانشگاه عالی دفاع ملی، ۱۳۹۹.
۲. تهرانی، ناصر، اثرگذاری فرهنگی و معنوی مقاومت در جهان اسلام، تهران، انتشارات دانشگاه علامه طباطبائی، ۱۳۹۸.
۳. جعفری، مهدی، مردم‌پایه بودن مقاومت در لبنان و عراق، تهران، انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۹۸.
۴. حسینی، فرید، قدرت نرم و سیاست منطقه‌ای جبهه مقاومت، تهران، انتشارات مرکز مطالعات اسلامی، ۱۳۹۵.
۵. حسینیان، محمد، بعد مردمی و اجتماعی توانمندی جبهه مقاومت، تهران، انتشارات پژوهشکده مطالعات منطقه‌ای، ۱۳۹۶.
۶. خامنه‌ای، سید علی، بیانات در دیدار با اندیشمندان جهان اسلام، تهران، دفتر حفظ و نشر آثار رهبر انقلاب، ۱۳۹۳.
۷. خامنه‌ای، سید علی، بیانات در دیدار با فرماندهان سپاه، تهران، دفتر حفظ و نشر آثار رهبر انقلاب، ۱۳۹۸.
۸. خامنه‌ای، سید علی، بیانات در دیدار با مردم قم، تهران، دفتر حفظ و نشر آثار رهبر انقلاب، ۱۳۹۴.
۹. دهخدا، علی اکبر، لغت‌نامه دهخدا، تهران، انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۵۳.
۱۰. رضایی، رضا، مقاومت اسلامی و تغییر موازنه قدرت در منطقه، تهران، انتشارات مرکز مطالعات منطقه‌ای، ۱۳۹۷.
۱۱. شریفی، رضا، تجربه‌های عملی جبهه مقاومت در جنگ‌های نیابتی، تهران، انتشارات دانشگاه دفاع ملی، ۱۳۹۷.
۱۲. عباسی، حسین، تحلیل راهبردی مقاومت اسلامی در منطقه غرب آسیا، تهران، انتشارات دانشگاه امام صادق، ۱۳۹۹.
۱۳. قاسمی، محمد، راهبرد مقاومت اسلامی در اندیشه رهبری، تهران، انتشارات پژوهشگاه مطالعات راهبردی، ۱۳۹۶.
۱۴. کاظمی، علی، گفتمان مقاومت و هویت اسلامی ملت‌ها، تهران، انتشارات دانشگاه امام صادق، ۱۴۰۰.

۱۵. کریمی، رضا، ابعاد علمی و فناورانه جبهه مقاومت، تهران، انتشارات پژوهشگاه علوم و فنون دفاعی، ۱۴۰۰.
۱۶. کریمی، علی، ابعاد گفتمانی مقاومت از نگاه رهبری، تهران، انتشارات اندیشه مقاومت، ۱۴۰۰.
۱۷. ملکی، حمید، فناوری دفاعی و موشکی در جبهه مقاومت، تهران، انتشارات دانشگاه صنعتی مالک اشتر، ۱۳۹۹.
۱۸. ملکی، فرید، پیامدهای توانمندی‌های جبهه مقاومت در معادلات قدرت منطقه‌ای، تهران، انتشارات مرکز مطالعات استراتژیک، ۱۴۰۱.
۱۹. موسوی، احمد، جبهه مقاومت و آینده نظم منطقه‌ای، تهران، انتشارات دانشگاه امام صادق، ۱۴۰۰.
۲۰. نوری، سعید، توانمندی‌های دفاعی و نظامی جریان مقاومت، تهران، انتشارات دانشگاه امام حسین، ۱۳۹۶.
۲۱. حمدی، علی، اقتصاد مقاومتی و مقاومت اسلامی. تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۹۶.
۲۲. کاظمی، رضا. تاب‌آوری در اقتصاد سیاسی مقاومت. قم: بوستان کتاب، ۱۳۹۸.
۲۳. شریفی، مهدی. فرهنگ اقتصادی مقاومت. مشهد: انتشارات دانشگاه فردوسی، ۱۳۹۷.
۲۴. نادری، حسین. اقتصاد و امنیت ملی در غرب آسیا. تهران: پژوهشگاه مطالعات راهبردی، ۱۳۹۹.
۲۵. یوسفی، حمید. اقتصاد سیاسی حزب‌الله. بیروت: مؤسسه العرفان، ۲۰۱۷.
۲۶. حسینی، محمد. اقتصاد مقاومتی و جهان اسلام. قم: انتشارات پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، ۱۳۹۵.
۲۷. جعفری، امیر. پایداری اقتصادی در جبهه مقاومت. تهران: انتشارات اندیشه معاصر، ۱۴۰۰.
۲۸. رحیمی، سعید. الگوی اقتصادی مقاومت اسلامی. اصفهان: نشر صفا، ۱۳۹۴.